

Η νοσταλγία, Κυριακή του Ζακχαίου (Λουκ.19, 1—10) (Πρωτοπρεσβύτερος Αλέξανδρος Σμέμαν (†))

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η Ορθόδοξη Εκκλησία για να μας προετοιμάσει για τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή, αρχίζει να μας αναγγέλλει τον ερχομό της έναν ολόκληρο μήνα πριν αυτή αρχίσει. Πόσο δύσκολο είναι να καταλάβει ο άνθρωπος πως πέρα από την αφοσίωσή του στις αναρίθμητες ασχολίες της ζωής, θα πρέπει να αφιερώσει επίσης φροντίδα για την ψυχή, για τον εσωτερικό του κόσμο.

Αν ήμασταν λίγο πιο σοβαροί, θα βλέπαμε πόσο σημαντική, ουσιαστική και θεμελιώδης είναι η φροντίδα της ψυχής. Θα κατανοούσαμε τότε τον αργό και μυστηριώδη ρυθμό της εκκλησιαστικής ζωής. Γνωρίζουμε φυσικά το νόημα που έχει η τροφή για τη ζωή μας. Μερικές τροφές είναι καλές και θρεπτικές, άλλες είναι ανθυγιεινές· κάποιες είναι βαριές, πρέπει να προσέξουμε. Προσπαθούμε πολύ να εξασφαλίσουμε πως η τροφή που τρώμε είναι καλή για μας.

Και είναι κάτι πολύ περισσότερο από ευσεβές ρητορικό σχήμα όταν λέμε πως και η ψυχή χρειάζεται να τραφεί, πως «*ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος*» (Ματθ. 4,4). Όλοι μας ξέρουμε πως χρειαζόμαστε χρόνο για διάβασμα, για στοχασμό, για συζήτηση, για διασκέδαση. Ακόμη κι αυτά όμως τα φροντίζουμε πολύ λίγο, τα προσέχουμε ελάχιστα, ακόμη και από την άποψη της υγιεινής. Επιδιώκουμε το ελαφρύ διάβασμα, τα πειράγματα αντί για τη συζήτηση, τη διασκέδαση αντί για την ψυχαγωγία.

Δεν καταλαβαίνουμε πως η ψυχή παθαίνει δυσκοιλιότητα πολύ ευκολότερα απ' ό,τι το πεπτικό μας σύστημα, και πως οι συνέπειες μιάς δυσκοίλιας ψυχής είναι πολύ πιο επιβλαβείς. Τόσος χρόνος αφιερώνεται στα εξωτερικά πράγματα, και πολύ λίγος στην εσωτερική ζωή. Πλησιάζουμε όμως τώρα αυτή την εποχή του έτους που η Εκκλησία μας κάλει να θυμηθούμε την ύπαρξη αυτού του εσωτερικού

ανθρώπου και να θορυβηθούμε από την αμνησία μας, από τον δίχως νόημα παραλογισμό μέσα στον οποίο βρισκόμαστε, από τη σπατάλη του πολύτιμου χρόνου που μας έχει δοθεί τόσο φειδωλά, από την άγαρμψη και μικροπρεπή σύγχυση μέσα στην οποία ζούμε.

Η Σαρακοστή είναι καιρός μετανοίας, και μετάνοια είναι η επανεξέταση, η επανεκτίμηση, το να βαθύνει κανείς και να φέρει τα πάνω κάτω. Μετάνοια είναι το επώδυνο ξεσκέπασμα του παραμελημένου, ξεχασμένου, μολυσμένου «εσωτερικού» ανθρώπου.

Η πρώτη αναγγελία της σαρακοστής, η πρώτη υπενθύμιση προέρχεται από μία μικρή ευαγγελική ιστορία για έναν εντελώς ασήμαντο άνθρωπο, «*μικρόν τω δέμας*», που το επάγγελμα του φοροεισπράκτορα που εξασκούσε, τον χαρακτήριζε, την εποχή εκείνη και σ' εκείνη την κοινωνία, ως πλεονέκτη, απάνθρωπο και ανέντιμο.

Ο Ζακχαίος ήθελε να δει τον Χριστό· το ήθελε τόσο πολύ, ώστε η επιθυμία του τράβηξε την προσοχή του Ιησού. Η επιθυμία είναι η αρχή του παντός. Όπως λέει το ευαγγέλιο, «*όπου γαρ εστιν ο θησαυρός υμών, εκεί έσται και η καρδιά υμών*» (Ματθ. 6,21). Τα πάντα στη ζωή μας αρχίζουν με κάποια επιθυμία, επειδή ο,τι επιθυμούμε είναι και αυτό που αγαπούμε, αυτό που μας τραβάει από τα μέσα, αυτό στο οποίο παραδινόμαστε. Γνωρίζουμε πως ο Ζακχαίος αγαπούσε το χρήμα, και κατά τη δική του παραδοχή γνωρίζουμε πως για να το αποκτήσει δεν είχε κανένα ενδοιασμό να κλέβει άλλους. Ο Ζακχαίος ήταν πλούσιος και αγαπούσε τον πλούτο, αλλά μέσα του ανακάλυψε μια άλλη επιθυμία, ήθελε κάτι άλλο, και αυτή η επιθυμία έγινε κεντρική στιγμή της ζωής του.

Αυτή η ευαγγελική ιστορία θέτει ένα ερώτημα στον καθένα μας: τι αγαπάμε, τι επιθυμούμε, -όχι φυσικά επιπόλαια, αλλά βαθιά. Δεν υπάρχει κανένας μυστηριώδης δάσκαλος που να περπατά στην πόλη σας, που να περιβάλλεται από το πλήθος. Είναι όμως έτσι; Δεν υπάρχει κάποια μυστηριώδης κλήση που περνά κάθε στιγμή από τη ζωή σας· και κάπου στα βάθη της ψυχής σας, δεν αισθάνεσθε κάποιες φορές μια νοσταλγία για κάτι το διαφορετικό απ' αυτό που γεμίζει τη ζωή σας από το πρωί μέχρι το βράδυ; Σταματήστε για μια στιγμή, προσέξτε, εισέλθετε στην καρδιά σας, αφουγκραστείτε το εσωτερικό σας, και θα βρείτε μέσα σας την ίδια ακριβώς παράξενη και όμορφη επιθυμία.

Ο Ζακχαίος ήρθε αντιμέτωπος χωρίς αυτό κανείς δεν μπορεί να ζήσει, είναι κάτι όμως που σχεδόν όλοι μας φοβόμαστε και το καταπιέζουμε με το θόρυβο και τη ματαιότητα όλων αυτών που μας περιστοιχίζουν. «*Ιδού έστηκα επί την θύραν και κρούω*» (Αποκ. 3,20). Ακούς το σιγανό κτύπημα; Αυτή είναι η πρώτη πρόσκληση της εκκλησίας, του Ευαγγελίου, και του Χριστού: επιθύμησε κάτι άλλο, πάρε μια

βαθιά αναπνοή από κάτι άλλο, θυμήσου κάτι άλλο. Και τη στιγμή ακριβώς που σταματάμε για να ακούσουμε αυτή την κλήση είναι σαν ένα φρέσκο και ευχάριστο αεράκι να φυσά στο μουχλιασμένο αέρα της άχαρης ζωής μας, και αρχίζει έτσι η αργή επιστροφή.

Επιθυμία. Η ψυχή παίρνει μια βαθιά ανάσα. Όλα γίνονται -έχουν κιόλας γίνει- διαφορετικά, νέα, απεριόριστα σημαντικά. Ο ανθρωπάκος, με τα ματιά του καρφωμένα στο χώμα πάνω σε γήινες επιθυμίες, τώρα παύει να είναι ανθρωπάκος καθώς αρχίζει η νίκη μέσα του. Εδώ βρίσκεται η αρχή, το πρώτο βήμα από τα έξω προς τα μέσα, προς αυτή τη μυστηριώδη πατρίδα που όλοι οι άνθρωποι, συχνά ασυνείδητα, νοσταλγούν και επιθυμούν.

Πηγή: www.agiazoni.gr